

Ветар, Иван В. Лалић

1. Како ви доживљавате мрак? Осећате ли стрепњу и страх од њега? Шта вас умирује у таквим ноћима?

У песми *Ветар* опевана су сећања из детињства на ноћи пуне ветра и уздаха природе, који уносе страх у дечака. Песма је замишљена као лирски дијалог.

Иван В. Лалић (1931–1996), српски песник, преводилац и есејиста. Објавио је збирке поезије: *Бивши дечак*, *Ветровито пролеће*, *Велика врата мора*, *Мелиса*, *Аргонаути* и друге песме, *Време*, *ватре*, *вртови*, *Сметње на везама*, *Писмо*, *Четири канона*.

2. Шта је у песми оставило најјачи утисак на вас? Поткрепите примерима из песме. На која размишљања вас је песма навела? Каква осећања буди?

Обновити знања о термину лирски субјект. Песник лирском субјекту даје своје мисли и осећања и он припада свету уметничког дела, док писац припада реалном свету.

3. Чиме је обузет лирски субјект Лалићеве песме? Обратите пажњу на осећања и расположења која доминирају песмом. Шта је покренуло његово сећање на детињство? Чег се сећа? Ко ме се обраћа? Запазите на који начин је описана природа у песми. Наведите епитете којима је дочарана њена тајанственост. Тумачите везе између ноћног пејзажа и емоција. Како се осећао дечак слушајући ветар ноћу?

4. Објасните скривени смисао мотива ветра, његову појаву и развој. Како лирски субјект доживљава ветар обузет сећањима? Ко остаје незаштићен на ветру? Запазите ко помаже дечаку да превазиђе страх. У ком тренутку се мајка појављује? Запазите стихове у песми који имају молитвени тон. Протумачите пренесена значења пламена свеће у мајчиним рукама. Колико свећа може да разбије мрки мрак? Издвојте и образложите мотиве који допуњавају мотив материнске љубави. Издвојте и образложите мотиве који су везани за природу. Тумачите симболику затворених капака и закључаних врата куће. Шта дечаку значи то што су на кући затворени прозори и закључана врата? Какав је однос мајке и сина? Образложите. Како су у песми представљени борови на ветру? Како изгледа месец? Протумачите симболику ветра? Шта уноси ветар у природу? Како можемо описати

немир у нама? Зашто је ветар зелен? Која је симболика зелене боје? Обратите пажњу на глагол *сетити се* и прилог *некад* на почетку песме. Подвуците у стиховима све облике заменица и глагола који упућују на друго лице једнине. Шта се таквим обликом казивања постиже?

5. У којим стиховима уочавате облике првог лица једнине? На који начин се у песми поступно стапају лирско *ја* и дечје *ти*? Зашто су се у сећању лирског субјекта укрстили садашњост и сећање на детињство? На који начин их повезује сећање на мајку? Протумачите последње стихове песме: *Заспао си, сасвим сигуран да ћеш се сутра/ Пробудити. Као и ветар. Као и ветар.* О чему сведочи дечакова сигурност да ће се сутра пробудити? Размислите зашто је сопствено буђење упоређено са буђењем ветра? Откривајте поруке песме. Лирски субјект је помирен са пролазношћу и променама. Одрастао је и као такав више нема мајчину заштиту. Која је ово врста лирске песме? Образложите зашто је мисаона? Шта нам песник казује овом песмом? Које мисли дели са нама?

6. Прочитајте још једном песму и одредите епитете и персонификације. Шта се постиже њиховом употребом у песми? Како природа оживљава пред вашим очима? Шта се постиже овим поређењем у песми? Протумачите стихове: *То је већ била ноћ, превелика за тебе/ Као одело одраслих*. Какве идеје истиче ово поређење? Обратите пажњу на песнички језик. Одредите број стихова у строфама у песми *Ветар*. Каква је рима? Одредите дужину стихова. Запажајте гласове који се понављају у песми. Шта се таквим гласовним понављањем постиже?

Стих је најмања метричка и значењска целина у песми. У зависности од броја слогова стих може бити: петерац (пет слогова), шестерац (шест слогова), седмерац (седам слогова), осмерац (осам слогова), деветерац (девет слогова), десетерац (десет слогова), једанаестерац (једанаест слогова), дванаестерац (дванаест слогова), тринаестерац (тринаест слогова).

Строфа је метричка целина од више стихова. Дистих је строфа од два стиха. **Терцет** је строфа од три стиха, а **катрен** је строфа од четири стиха. Када стихови у песми имају различит број слогова, строфе немају једнак број стихова и најчешће су без рима, за такву песму се каже да је испевана слободним стихом.

Слободни стих је настао као израз побуне против устаљених традиционалних метричких облика. Слободни стих је омогућио да у поезију уђу мелодија и ритам живог говора. Пример: *Ветар* Ивана В. Лалића, *Птица* и *Плави чуперак* Мирослава Антића.

Алитерација је стилска фигура која се заснива на понављању истих сугласника или сугласничких група у низу речи у стиху. Понављајући неки сугласник, песници понекад хоће да нагласе и одређено значење речи. На пример: „Анђели *да*јте *да* *зас*тим, *да* *сп*им./ *Да* ничега злога ја не *сп*им.”